

BOKOR – ÁLLAM – EGYHÁZ

A Bulányi-féle bázisközösségi mozgalom viszonya a pártállamhoz és a hierarchiához (történeti szinopszis)

Ez az előadás, amely egy hosszú tanulmány tömör összefoglalását adja, a Pázmány Péter Katolikus Egyetem Hittudományi Karán, az MTA-PPKE „Lendület” Egyháztörténeti Kutatócsoport által szervezett, Katolicizmus Magyarországon a II. vatikáni zsinat korában című konferencián hangzott el.

Előadásomban a Bulányi György alapította Bokor Közösség történetét, a pártállammal és a katolikus hierarchiával való viszonyát vizsgáló kutatásaimat kísérlem meg összefoglalni.

Bár a műfaji meghatározás „történeti szinopszis”, a történeti áttekintés mellett előadásomnak lesz két gyújtópontja: egyrészt kutatásaim során fontos, eddig ismeretlen adatokat találtam a bázisközösségi mozgalmak megindulásának motívációiról, másrészt pedig a levéltári források fényében új kontextusba helyezem Bulányi atya – jóval ismeretebb – egyházi elítélésének történetét. Emellett fontosnak tartom rögtön az elején hangsúlyozni, hogy – bár témámmal eleddig jobbra teológiai szempontból foglalkozott a tudomány – én hangsúlyosan *történeti* vonatkozásaiban fogom vizsgálni, s ilyen csapásirányokat próbálok adni az eljövendő kutatás számára is.

„Bulányi György teológiája és életműve, [hüen] reprezentálja [a katolikus egyház] XX. századi történetét és mai tragédiáját, valamint ráutal az előtte álló kihívásokra” – írja egy helyütt Máté-Tóth András, a témában az egyetlen tudományos igényű, teológiai szempontú munka szerzője.

Bulányi György a II. világháború végnapjaiban ifjú piarista tanárként került Debrecenbe, ahol keresztény kisközösségeket kezdett szervezni – amiért 1952-ben a rákosista államhatalom életfogytiglani börtönrre ítélte. 1960 végén amnesztiával szabadult, tíz évig szállító-munkásként, nehéz fizikai munkából tartotta fenn magát, majd lassan megkezdte közösségei újraszervezését, miközben egyre elmélyültebb teológiai munkát folytatott. A hetvenes évek végén a magyar katolikus egyház szembehelyezkedett a

bázisközösségi mozgalommal, majd 1982-ben teológiai tanításai miatt elítélte Bulányi atyát, s ügyét a Vatikán elé terjesztette. A Hittani Kongregáció hosszan elhúzódó polémia után (amelynek ideje alatt az atya ellen foganatosított hazai szankciók mindvégig érvényben maradtak) 1997-ben végül rehabilitálta Bulányi Györgyöt.

Páter Kolakovics

– az első kisközösségek indulása

A Bulányi György által alapított kisközösségi mozgalom születésének körülményei homályba vesznek. Bulányi atya visszaemlékezéseiben azt olvashatjuk, hogy 1943-ban kezdett tanítani, s 1944 őszén került Debrecenbe. A következő év elején szállást kapott a rendházban egy Kolakovics nevű horvát jezsuita, aki egy hónap alatt négy kicsoportot hozott létre munkásfiatalokból és diákokból, s távozásakor Bulányi atyára bízta a diákokból álló csoportot, mondván, hogy olyan idők jönnek, amikor az egyház csak ezekben az egészen kicsi közösségekben tud tovább élni. Ez a csoport jelenti a Bokor időszámításának kezdetét.

Felmerül a kérdés: Ki volt Kolakovics, és kinek a megbízásából kezdett báziscsoportokat létrehozni Magyarországon? Személye meglehetősen homályos, jöllehet azonosítása már a nyolcvanas évek elején egzisztenciális kérdés volt a Bokor számára, hiszen a hierarchia megkérdőjelezte a horvát jezsuita látogatását, sőt létezését. Mindez érthető, hiszen a vizsgálódás szempontjából elsődleges jelentőségű kérdés a fentiek fényében így fogalmazódik át: Kötődik-e a Bokor alapításához felső egyházi megerősítés?

A Kolakovics név nem vezetett nyomra sem az interneten, sem könyvtári, levéltári adatbázisokban. Ugyanakkor a Bulányi atya által közölt információk alapján sikerült azonosítanom a horvát jezsuita *Stjepan Tomislav Poglajent*, aki – mint kiderült – több álnév alatt, köztük a Kolakovicsot használva utazta be a szovjet blokk országait.

Poglajennel kiterjedt cseh, szlovák és horvát nyelvű szakirodalom

foglalkozik. Ezekből tudható, hogy a horvát szerzetes már egyetemistaként kísérletezett laikusok egyházi aktivizálásával, majd a keleti keresztény lelkiségről folytatott tanulmányai után kifejtette elképzeléseit XII. Piusznak, miszerint az orosz nép alapvetően vallásos beállítottságú, a marxista ideológia pedig humanista vonatkozásaiban párbeszédképes a kereszténységgel, így elképzelhető lenne a vatikánimoszkvai kapcsolatfelvétel. A pápa megáldotta, s mint magánembert útjára bocsátotta Moszkva felé, de – úgy tudjuk – nem nevezte ki hivatalos vatikáni követé.

Amikor Poglajen 1943-ban Pozsonyba ért, amellett, hogy nekilátott szovjet útja előkészítéséhez, nagy energiával kezdett kisközösségeket létrehozni, s bár a források alapján nem derül ki, milyen konkrét szerepe volt a csehszlovák földalatti egyház kiépítésében, valószínűnek tűnik, hogy az ő tevékenysége is szerepet játszott annak kialakulásában.

A szlovák antifasiszta felkelés leverése után menekülni kényszerült, majd 1945. február végén ájtott a fronton, Magyarországra ért, s rövid itt tartózkodása alatt megismertette Bulányi atyával a bázisközösségi formát. 1945 áprilisában már Kassán találjuk, ahol a szovjet nagykövet elismerte a Vatikán nem hivatalos követének, s elindulhatott Moszkva felé, de 1945 őszén már kiábrándultan tért vissza Csehszlovákiába. Visszaérkezése után azonnal, már 1945 novemberében Rómába utazott, hogy jelentést tegyen a pápának. Elképzelhető tehát, hogy hivatalosan ugyan magánszemélyként működött, mégis kaphatott bizonyos konkrét feladatokat – esetleg jogositványokat is.

Az a tény, hogy a Bulányi-féle bázisközösségi mozgalom az ő hatására kezdett kibontakozni, új perspektívába helyezi a Bokor közösség egyházi legitimitációjának kérdését, minthogy a jelek szerint az indulás szerves kapcsolatban állt a szovjet blokk más országaiban meginduló földalatti bázismozgalmakkal, amelyeknek szorgalmazója sok esetben szintén Poglajen atya lehetett. A

kérdés így jóval szélesebb kontextusba kerül, hiszen a szovjet blokk országaiban több helyütt kibontakozó földalatti egyházi megújulási mozgalmak vatikáni ihletése máig is viták és kutatások tárgyát képezi. Mindenesetre úgy tűnik, Poglajen szerepe bizonyíthatja, hogy a földalatti mozgalmak Róma hallgatólagos hozzájárulásával kezdtek éledni – s hogy a Vatikán részéről történt-e ennél több, annak megállapítása még előttünk álló történelmi feladat.

Az indulás

Bulányi atya önéletírása alapján úgy tűnik, lelkes, a népi vallásossághoz mélyen kötődő fiatalokból verbuválódó kisközösségi mozgalma csak 1948-tól kezdett önálló identitást kapni, s ez a folyamat párhuzamba állítható a hivatalos egyház visszaszorulásával. Az egyházi iskolák államosításával és a hitbuzgalmi egyesületek feloszlásával egyre nagyobb szerepet kaptak a bázisközösségek, amelyek körül csak 1951-ben kezdett fogyni a levegő. Ekkor már érezte hatását az 1950-es megállapodás, amely a Mindszenty-per által megfélemlített püspöki kar és az állam között kötött – a vatikáni tiltás ellenére. Ebben a püspöki kar a vallás- és működési szabadság biztosításának fejében ígéretet tett arra is, hogy „nem engedi meg a hívők vallásos érzületének, valamint a katolikus egyháznak államellenes politikai célokra való felhasználását”. A megállapodás és a békepapi mozgalom szélesedése egyre nehezebbé tette a lelki gyakorlatok megszervezését. Ebben a környezetben a kisközösségi forma már új, a diktatórikus államban is életképes egyházmodellként kezdett megfogalmazódni.

Ekkor az ÁVH már külön dosz-zsiében kezelte az országos vezető-

vé előlépett Bulányiról szóló jelentéseket, 1952. augusztus 28-án északa pedig letartóztatták, december 9-én (11 társával együtt) el is ítélték – és a közösségi mozgalom szervezőjeként életfogytiglani börtönbüntetést kapott.

Az állam elítélte, az egyházi vezetést azonban kezdetben támogatta, a letartóztatása előtti másfél évben pedig, bár elhúzódott mellőle, úgy tűnik, nem ellenezte, nem is szankcionálta Bulányi atya tevékenységét – dacolva az 1950-es megállapodásban vállalt kötelezettségeivel. Be-börtönzése szervesen illeszkedett az egyháziak ellen indított koncepciós perek sorába. Ekkor még az állam is az egyház integráns részének tekintette a kisközösségeket, büntetőjogi eljárást indított az országos szintű vezetők ellen, a hierarchia pedig nem határolódott el tőlük mint mozgalomtól. (Mindezzel élesen szemben áll majd Bulányi atya második meghurcolása, amelynek során állami adminisztratív intézkedések nem történtek, hanem a magyar püspöki kar ítélte el a pátert.)

Az újraindulás motivációi

Nyolc év után, 1960-ban amnesztiával engedték ki a börtönből, s csak hét évvel később kezdett újra közösségek szervezésébe. A második világháború utáni évek bázismozgalma logikus válasz volt arra az egyházpolitikai helyzetre, amelyben a pártállam nyíltan a vallás felszámolására törekedett, a XII. Piusz vezette vatikáni politika és a Mindszenty fémjelzte magyar egyházi vezetés azonban ellenállásra, meg nem alkuvásra szólította fel a klérust és a híveket. Ez az állapot tulajdonképpen 1964-ig változatlanul fennmaradt, így Bulányi atya a hatvanas évek elején sértetlen identitással került ki a börtönből, ugyanakkor tanácstalanul kereste az újraindulás lehetőségeit, hiszen világos

volt: hasonló fellépés ugyanolyan megtorló intézkedéseket váltana ki.

Két jelentős esemény változtatott ezen a helyzeten. Az 1964-es vatikáni-magyar részmegállapodás alapjaiban rendítette meg Bulányi atya identitását, hiszen a Vatikán szakított a XII. Piusz és Mindszenty bíboros által képviselt ellenálló magartással, amely legitimitációt jelentett a kisközösségi mozgalomnak, illetve új keleti politikát hirdetett a hagyományos egyházképet követve, amely szerint az egyház feladata a lelkek üdvének szolgálata, amelyhez szentségek, azokat kiszolgáltató papok, s őket szentelő püspökök szükségesek. A Szentszék a korlátozottan szabad püspökkinevezések érdekében a magyar egyház minden más sérelmét másodlagosnak, s ezért ideiglenesen háttérbe szoríthatónak ítélte.

Ugyanakkor ez az egyházpolitika némileg szemben áll a II. vatikáni zsinat egyházképével, amely hangsúlyozza ugyan az egyházi struktúra érvényességét, de jóval nagyobb szerepet szán a világi részvételnek, kinyilvánítva az egyetemes papság eszményét. Ez a zsinati egyházkép megadta Bulányi atya számára az új, teológiai alapú öndefiníció lehetőségét.

A hatvanas évek végén lassan új-jáéledt Bulányi atya körül a közösségi élet. A zsinat ihletése és az 1964-es részmegállapodás okozta önidentifikációs kényszer hatására teológiai válaszok keresésébe kezdett az evangéliumok alapján, s 1967-re, amikor újra hétvégi beszélgetésekre kezdett fiatalokkal, már több kötetnyi vitaanyag készen volt *Keressétek az Isten Országát!* című, általa „szisztematikus biblikus teológiaiaként” aposztrofált főművéből, 1968 őszén pedig formálisan is megalakult az első kiscsoport.

A hetvenes évek a fellendülés korszaka volt. Ekkor alakult ki a

ELŐFIZETÉS

Tisztelettel kérjük Olvasóinkat, hogy legkésőbb **2019. február 28-ig** újítsák meg előfizetésüket. A lap ára most nem változik, 300,- Ft marad, az éves előfizetés **1800,- Ft** lesz, illetve annak, aki postán kéri, a postaköltséggel együtt **3000,- Ft**.

A befizetés lehetőség szerint **banki átutalással** a lapot terjesztő KISZE Bt. számlájára (számlaszám: 10918001-00000057-09540006), vagy az Unicredit Bank bármely fiókjában a fenti számlára történő **pénztári befizetéssel** történjék. Rózsaszín **belföldi postautalvánnyal** is lehet, ekkor a **KISZE Bt.** a címzett, és a **bankszámlaszámot** kell feltüntetni. Mindhárom esetben kérjük közölni az előfizető nevét, címét, és azt, hogy „Érted vagyok”-előfizetés. – A terjesztéssel kapcsolatos bármilyen ügyben Gromon András főszerkesztőtől lehet tájékoztatást kérni.

Bulányi-féle közösségek sajátos identitása, s maga a Bokor megnevezés is. Ekkor fogalmazódtak meg határozottan azok a tartalmak, amelyek lényegében már '52 előtt is megvoltak, s amelyek meghatározták a közösség profilját, tevékenységét – és eljövendő sorsát.

Az egyházi elitélés –

és interpretációi

A Bokor Közösség történetének második hulláma azonban egy évtizedig sem tudott zavartalanul fejlődni: már 1976-ban támadások érték, ezek egyre erősödtek, míg nem 1982-ben a magyar katolikus hierarchia elítélte az alapító több tételét, és megvonta tőle a nyilvános misézés és szentségkiszolgáltatás jogát.

Az eseményekről minden érintett csoport megalkotta a maga – bizonyos mértékben szükségképpen önigazoló – értelmezését, s ezek az interpretációk alapvetően két pólus körül körvonalazódnak. Az egyik oldal szerint Bulányi atya teológiája eltávolodott a katolikus egyháztól, egyházfegyelmi kérdésekben kifejtett tételei aláásták a püspöki tekintélyt, így a hierarchia érthető módon és jogosan szankcionálta. A Bokor hívei ezzel szemben nagy jelentőséget tulajdonítanak bizonyos levéltári dokumentumoknak, s annak igazolását látják bennük, hogy a püspöki kar az Állami Egyházügyi Hivatal nyomására cselekedett, hiszen az állam a Helsinki Egyezmény aláírása (1975. augusztus 1.) óta nem léphetett fel nyíltan az általa veszélyesnek tartott vallási csoportok ellen. Bulányi atya szerint a katonai szolgálatmegtagadás gyakorlata pecsételte meg sorsukat, hiszen ez nyílt konfrontációt jelentett az állammal. Szerinte tehát a belügyi szervek egy morális kérdésből csináltak dogmatikai kérdést, hogy az állambiztonsági konfliktust egyházi jogi síkra tereljék – Lékai bíboros pedig a végrehajtó szerepét játszotta.

A fentiek fényében az objektív szemlélő a következő hipotézist állíthatja fel: a nyilvánvaló állambiztonsági irányítás mögött a „Divide et impera!” elve állhatott. Bulányi atya progresszív gondolatai, újszerű teológiai elgondolásai lehetőségét teremtettek arra, hogy az állami szervek egyházi jogi síkra tereljék ügyét, s ott kieszközöljék, hogy a hierarchia konstruktív párbeszéd helyett agresszív választ adjon, s ezzel maga ellen hangolja a világi keresztények egy fiatal értelmiségi-ekből álló elitszociumját. Így egy-

részt erős ellenzékot szerez magának a klérus, s a társadalom szemében tovább romlik az egyház hitelessége, másrészt peremre szorul a laikusok egyik legaktívabb, intellektuális csoportja, végül pedig sikerül éket verni az addig egységes bázismozgalom soraiba is.

A hipotézisből kimaradt a szolgálatmegtagadás ügye: bár a hazai és elsősorban a nemzetközi sajtó tanúsága szerint a nyolcvanas évek egyik konfrontatív, sokat hangoztatott kérdése volt, s Bulányi atya értelmezésében ez jelenthette a belügyi szervek végső motivációját, az arányok ismeretében ez valószínűtlennek tűnik. Az Állami Egyházügyi Hivatal iratanyaga a Bulányi-ügy kapcsán alig foglalkozik a kérdéssel, csupán a felsorolás szintjén említi, a Bokor többi „reakciós” tevékenységével egy sorban. Ráadásul, ha elfogulatlanul szemléljük a kérdést, tíz év alatt 26 szolgálatmegtagadó jelentéktelen kisebbség, az első szolgálatmegtagadás pedig '79 őszén történt, amikor már majdnem négy éve egyházi támadások kereszttüzében élt a Bokor. Úgy tűnik, a szolgálatmegtagadás körüli hírverés inkább csak porhintés lehetett – ha nem tudatos provokáció.

Meglepőbb, hogy az Állami Egyházügyi Hivatal iratanyagát vizsgálva a logikusnak tetsző hipotézis több ponton elbizonytalanodik.

A Bulányi-per

az Állami Egyházügyi Hivatal dokumentumainak tükrében

Hogy a hivatalos szervek foglalkoztak a Bulányi-üggyel, s hogy határozott cél volt annak egyházi jogi kezelése, biztosra vehető. Ezt tulajdonképpen valamennyi idevágó ÁEH-jelentés és feladatterv premisszaként kezeli, s egy dokumentum azt is bizonyítja, hogy minderről már 1976 őszén határozott elképzelések születtek. Persze mindez nem jelenti azt, hogy Bulányi atya tanai önmagukban nem lehettek volna elegendők, hogy felkeltsék a hierarchia gyanakvását, s az állami nyomás nélkül is vizsgálatot indítsanak. A II. vatikáni zsinat progresszív értelmezése mindenesetre a világegyházban is élénk vitákat eredményezett, a különbség abban áll, hogy hazánkban a cenzúra megfosztotta Bulányi atyát az érdemi polémia lehetőségétől. Történeti szempontból azonban a dogmatikai kérdéseknél sokkal érdekesebbek a belügyi szervek motivációi, amelyekről bőségesen tájékoztat az AEH iratanyaga.

A hetvenes-nyolcvanas évek fordulóján a jelentések többségéből az szűrhető le, hogy az állam pozitívan értékelt az 1964-es részmegeállapodás óta eltelt időt, s egyházpolitikai téren továbbra is az állam és az egyház közti viszony konszolidálását tartotta elsődleges feladatának. Állandóan napirenden volt a klérus, különösen a főpapok „befolyásolása”, amely a jelek szerint eredményesen haladt. A kép – egyházi szempontból – lesújtó. Jogosnak tűnik Bulányi atya kritikája, miszerint az abszolút állami befolyás alatt álló klérus ítélte el, s így indokoltnak tűnik heves egyházkritikája is a „kollaboráns” hierarchiával szemben.

Csakhogy éppen a Bulányi-ügy világít rá arra, hogy a hetvenes évek végén ennyire még nem volt egyszerű a helyzet: a jelentések egy részéből az is kitűnik, hogy a klérus éppen a kisközösségekkel szembeni fellépésben nem volt egységes, ebben a kérdésben többen ellenálltak az állami befolyásolásnak. Amikor 1976-ban Lékai bíboros megindította a „támadást” Bulányi György ellen, a püspökök nem álltak ki mellette. 1979 és 1981 között még komoly problémát okozott a Bulányi-üggyel kapcsolatban, hogy nem volt egységes a püspöki kar. 1981-ben aztán felgyorsultak az események, s decemberben megtörtént az első kihallgatás. A Bulányi-ügy ekkor már a püspökkari konferenciák állandó programpontja volt, s a jelek szerint ez nem maradt hatástalan. A jelentések alapján úgy tűnik, a Bulányi-ügy során a hetvenes évek végén még csak részben befolyásolt és igen heterogén főpapság néhány év alatt egységfrontba tömörült. A hipotézis – a jelek szerint – egészében nem állja meg a helyét. Az elsődleges cél nem a megosztás, hanem épp ellenkezőleg: az egységítés volt. A legfontosabb motiváció az állam irányában meghajlított egyházi vezetés egységbe tömörítése, tekintélyének megóvása, s az egyház ellenőrzés alatt tartható egységének fenntartása volt, amit a bázismozgalmakba tömörülő fiatal keresztény értelmiségek kritikája mind jobban veszélyeztetett. A megoldást a bázismozgalmak egyházmegyei keretek közé emelése, vagy épp ellenkezőleg, stigmatizált kirekesztése jelenthette. Tulajdonképpen mindkét stratégia megvalósult, hiszen a Bokorral mindaddig testvéri viszonyt ápoló bázisközösségi mozgalmak (pl. Regnum Marianum) Bulányi atya szankcionálása

után elbizonytalanodtak, lejjebb adtak radikalitásukból, s így többé-kevésbé egyházi ellenőrzés alá lehetett vonni őket.

Az ÁEH így minimális beavatkozással olyan folyamatot indított el, amely céljai szempontjából optimális eredményt hozott. Egyrészt megfosztották a magyar egyházat az egyik legelkötelezettebb, legnagyobb lelki-szellemi igénnyel fellépő fiatal értelmiségi hívek csoportjától, másrészt az „inkább egy veszszén el a népért” szellemében sikerült egységesíteni a püspöki kart is. Ezt segítette, hogy az egyházi vezetés felől érkező támadások tovább erősítették a Bokor eleve is meglévő (a történelmi helyzettel magyarázható) egyházkritikáját, ami így már a hierarchia elleni nyílt támadásnak hatott, s egyre több hívőt és papot, főpapot fordított szembe a mozgalommal. Megindult egy logikus, jól kiszámítható öngerjesztő folyamat. Mindennek betetőzésekképp a Bokor közösségein belül is konfliktusokat szült a feszült helyzet: sokan nem

vállalták a stigmatizációt, eltávolodtak a közösségtől, s ezt az is generálta, hogy másokból viszont egyre hevesebb egyházkritikát váltottak ki az események. Így az egyik bázismozgalom *egy részének*, legradikálisabb tagjainak kizárása árán sikerült olyan egységfrontot létrehozni a katolikus egyházban, amelynek tagjai már a folyamatban játszott szerepük folytán sem lehettek kritikusak állami befolyásolás alatt álló főpásztoraikkal szemben.

A magyar püspöki kar ítélete ugyanakkor nem zárta le a történetet: a Bulányi-ügy végére csak a Szentszék rakhatott pontot, s ez egyértelmű állambiztonsági szándék is volt: ha a Vatikán elítéli Bulányi atyát, az legitimálja a pártállami befolyás alatt álló magyar hierarchiát. Csakhogy a Szentszék tisztában volt az ügy politikai jellegével, s vélhetőleg téjtéjjel is: nem akarta elítélni a „hallgató egyház” hitvallóját, felmentésével azonban a keleti politikát tagadta volna meg, a kompromisszumok árán kialakult

egyházi struktúra hitelét vonta volna kétségbe. Róma tehát elhárította a gyors döntés kényszerét, és időhúzó politikára rendezkedett be: elfogadta a magyar püspöki kar döntését, de a Hittani Kongregáció nem ítélte el Bulányi atya tetteit. Mindez mit sem változtatott a Bokor Közösség megítélésén, a magyar sajtó a közvélemény előtt véglegesen stigmatizálta az alapítót, s ezen a helyzeten már az sem változtatott, hogy 15 évvel később, 1997-ben a Hittani Kongregáció a szankciók feloldására szólította fel a magyar püspöki kart.

Végezetül: előadásom 2013. december 9-én hangzott el. 61 évvel ezelőtt ezen a napon mondta ki az ügyész Bulányi atyára az életfogytiglani ítéletet – s nyolc év raboskodás után 53 éve ugyanezen a napon hagyhatta el börtönét.

Benyhe Bernát

Forrás: Koinónia, 2014/3

Lyukas Hiszekegy

Évtizedek óta imádkozom a Hiszekegyet, de csak most jöttem rá, hogy a lényeg hiányzik belőle. Mert mit is tudunk meg Jézusról?

...fogantatott Szentlélektől, született Szűz Máriától;

szenvedett Poncius Pilátus alatt,

megfeszítették, meghalt és eltemették.

Alászállt a poklokra, harmadnapon feltámadt a halottak közül;

fölment a mennybe, ott ül a mindenható Atyaisten jobbján;

onnan jön el ítélni élőket és holtakat.

Na mármost, ha ennyi lett volna az ő élete, akkor mit kezdenék én ezzel a Jézussal? Tartok tőle, hogy nem sokat. Csodás születése után izibe szenvedése, majd ugyancsak csodás feltámadása, majd bíróként való megjelenése fért bele ebbe az imádságba.

Nem érzem, hogy élete ismerete nélkül bármelyikhez is lenne

közöm. A két csodás történéshez nyilván nem tudok hozzászólni. A szenvedését nem én okoztam, mert nem hiszek abban, hogy az én bűneimért (is) halt volna meg, mint ahogy azt sem gondolom, hogy a szerető Istent engesztelni kellett volna.

A bíró Jézussal sem tudok sokat kezdeni: egyrészt azért, mert ha nem tudnám az életéből és tanításából, hogy hogyan kell élnem, akkor enyhén szólva is jogtalan bármilyen ítélet, másrészt az örök kárhozatra juttató bíró képe is nehezen cseng össze az evangéliumok Jézusával.

Ezért aztán a Rózsafüzér titkaihoz hasonlóan megalkottam a hiányzó részt magamnak. Ezekhez a mondatokhoz viszont életem minden percének van köze.

„Méhednek gyümölcse, Jézus”;

– aki mindenkit elfogadott és szeretett,

– aki elítélte a bűnt, de magához ölelte a bűnöst,

– aki még a gyilkosai számára is mentséget keresett, és megbocsátott,

– aki az anyagiakat osztozásra használta, nem gyűjtögetésre,

– aki megtalálta a megfelelő szót minden ember szívéhez,

– aki az igazságosságnál is fontosabbnak tartotta az irgalmat,

– aki az Atyának öntötte ki a benne felgyülemletteket, és tőle nyert új erőt,

– aki a testi-lelki szenvedéseket is méltósággal viselte,

– aki mások érdekeit képes volt a sajátjaié elé helyezni,

– aki szelíd, de határozott és következetes volt.

S aki hasonló életmódot vár tőlem is, olyan – lehetőleg egyre növekvő – mértékben, amilyenben képes vagyok rá.

Kőszeginé Rihmer Melinda